

Pastorace umírajících (Duchovní vedení umírajících)

Mgr. Stanislav Kaczmarczyk, ČCE Český Těšín

Úvodem dva příklady umírajících křesťanů: Dietrich Bonhoeffer, který byl popraven 9.dubna 1945 v koncentračním táboře ve Flossenbürgu a papež Jan Pavel II., který zamřel 2.dubna 2005.

Každý umírající křesťan potřebuje v závěru života čtyři důležité hodnoty: 1. duchovní pohled na Pána Ježíše Krista, 2. Boží slovo pro duchovní posílnění, 3. společenství s lidmi, kteří ho mají rádi a 4. modlitební podporu křesťanů.

I. Co praví Bible o smrti člověka.

Smrt je oddělením. Duchovní smrt je duchovní oddělení člověka od Boha skrze hříchy, tělesná smrt je oddělení vnitřní bytosti člověka (duše a ducha) od těla, věčná smrt je věčné oddělení člověka od Boha.

II. Co člověka čeká po odchodu z těla?

Podle učení Ježíše Krista a jeho apoštolů:

a. místo blaženosti v Boží blízkosti, které Ježíš nazývá rájem (Luk.23,43), nebem (Luk.10,20) nebo domovem (Jan 14,2).

b. místo hrozného utrpení, které Ježíš Kristus nazývá peklem (Mat.5,22; 10,28; Mar. 9,44.48), místem temnot (Mat.22,13; 25,30), anebo místem věčných muk (Mat. 25,41.46).

III. Co je cílem křesťanské pastorační péče o umírající? Cíl vyjadřuje nejlépe citát ze Zjevení 14,13: „*A slyšel jsem hlas z nebe: Od této chvíle jsou blahoslaveni mrtví, kteří umírají v Pánu.*“ Cílem pastorační péče je, aby člověk umíral v Pánu. Umírají-li lidé v Pánu, jsou Bohem blahoslaveni. Pánem je myšlen Ježíš Kristus. Umírat v Pánu znamená umírat v Ježíšově ruce, v jeho dlani (Jan 10,27), v plném osobním odevzdání se do Jeho milosti, v plné důvěře, že Pán Ježíš Kristus je dokonalým Spasitelem, vítězem nad smrtí a dárce věčného života. Toto osobní odevzdání se Ježíši Kristu a plná důvěra v Něho a v jeho zaslíbení, mají Ježíšovu záruku spásy (Jan 3,16; 5,24; 6,40; 11,25-26) a naplňují duši člověka radostnou jistotou věčného života ve společenství s Kristem. Tuto jistotu prožíval v závěru života Štěpán (Sk.7,59), apoštol Pavel (Řím.8,38-39; 2.Tim.4,7-8) nebo apoštol Jan (Zj.J. 1,17-18; 22,1-5).

IV. V praxi máme tři skupiny umírajících.

- V první skupině jsou lidé, kteří Ježíše Krista přijali jako svého Spasitele a Pána, žijí s ním, následují ho a celým srdcem mu důvěřují.

- Ve druhé skupině jsou lidé, kteří o Ježíši Kristu slyšeli, nikdy se však pro něho nerozhodli, nikdy nepřijali jeho nabídku spásy, po spasení však touží.

- Ve třetí skupině jsou lidé, kteří o spasení v Ježíši Kristu nemají zájem.

a. První skupina potřebuje v závěru zemského putování *posílnění ve víře* v Pána Ježíše Krista, tedy pohled na Ježíše Spasitele, utvrzení ve víře Božím slovem, přímluvné modlitby a blízkost milující osoby.

Pohled na Ježíše Vykupitele nám umožňují mnohé biblické texty. Je třeba, abychom vybrali vhodný text podle situace, ve které se umírající nachází.

(Mat. 5,3-12; Mat.17,1-8; Mat. 26,6-13; 26-42; Mat.28,1-20; Mar. 5,21-42; Mar. 8,34-38; Mar. 15,16-39; Luk.7,1-17; Luk.8,40-56; Luk.9,18-36; Luk.11,5-13; Luk.23,26-47; Luk.

24,1-48; Jan 1,1-18; Jan 5,19-30; Jan 6,34-40; Jan 10,1-18; 27-30; Luk.11,1-45; Jan 12,1-8; Jan 13,1-20; Jan kapitoly 14,15,16,17; Jan 18,28-40; Jan 19,1-30; Jan kap. 20,21; Řím.kap. 5,6,8; 1.Kor. 15.; 2. Kor. 5; Ef. 1; Fil.1.2,1-18; 3,7-16; Kol.1,1-22; 1.Tes.4,13-18; 1.Petra 1,3-12; Zj. Kap. 4,5,21,22)

Utvrzení ve víře může dát umírajícímu i poslouchání křesťanských písní, ve kterých je obsažena důvěra v Krista Spasitele. Velikou hodnotu pro umírajícího mají rovněž hlasité přímluvné modlitby, které vnímá svým duchem, i když tělesně je již velmi slabý a s námi nekomunikuje. Blahodárně působí na umírajícího i přítomnost jemu blízké osoby, která ho miluje.

b. Do druhé skupiny patří lidé, kteří o Ježíši Kristu slyšeli, nikdy jeho nabídku spásy nepřijali, mají však o spasení zájem. Těmto lidem je třeba nejprve vysvětlit základní poselství evangelia a pak je vést k rozhodnutí. Důležité je připomenout aspoň tyto základní myšlenky evangelia:

- **Bůh tě miluje, z lásky tě stvořil a chce tě mít v nebi.**

- **Žádný člověk se však nedostane do nebe k Bohu se špinou hříchů. Každý člověk je znečištěn špinavými myšlenkami, slovy i činy.**

- **Ježíš Kristus svou obětí na kříži připravil dar očištění i dar věčného života pro každého, kdo ho o tyto dary poprosí. Připravil je i pro tebe!**

- **Chceš Pána Ježíše nyní poprosit o očištění a o dar věčného života?**

Pokud dá kladné znamení nebo řekne „ano“, povzbudme ho ať to řekne Pánu Ježíši svými slovy. Není-li schopen, řekněme mu, aby po nás opakoval tuto modlitbu: „*Pane Ježíši, děkuji Ti, že i mne hříšného miluješ. Děkuji Ti, že jsi i za mé hříchy zemřel na kříži. Prosím, očisti mě od všech zlých myšlenek, slov i činů. Prosím také o dar věčného života. Chci být navždy Tvůj. Chci, abys od této chvíle kraloval v mém srdci. Děkuji Ti, že moji modlitbu slyšíš a že mne přijímáš. Amen.*“

Po modlitbě je třeba **ujistit** nemocného, že Pán Ježíš jeho modlitbu vyslyšel a přijal. Je třeba, abychom mu nyní dali nějaké Boží zaslíbení, o které se bude moci v myšlenkách stále opírat. Na příklad:

„*Pán Ježíš praví: Každý, kdo žije a věří ve mne, neumře navěky.*“ Jan 11,26.

Pán Ježíš praví: „*Kdo věří v Syna Božího, má život věčný.*“ Jan 3,36.

„*Kristus Ježíš přišel na svět, aby zachránil hříšníky.*“ 1.Tim.1,15.

„*Neboj se, já jsem tě vykoupil, povolal jsem tě tvým jménem, jsi můj.*“ Iz. 43,1

„*Nikdy tě neopustím a nikdy se tě nezřeknu!*“ Žid.13,5.

„*Neboj se, vždyť já jsem s tebou, nerozhlížej se úzkostlivě, já jsem tvůj Bůh. Držím tě za pravici, pravím ti: Neboj se, já jsem tvá pomoc.*“ Izaj. 41,10.13

Jen jeden biblický citát, který je třeba několikrát zopakovat, aby si jeho slova zapamatoval. Pokud ještě může pacient číst, dát mu tuto větu napsanou velkými písmeny.

c. Třetí skupinou jsou umírající, kteří o Ježíše Krista nemají zájem. I těchto lidí se však můžeme zeptat, zda jim můžeme přečíst něco pěkného a povzbuzujícího z Bible a zda se můžeme za ně pomodlit. Pokud to dovolí, je to příležitost ke svědectví o Boží lásce, která i je zahrnuje. Pokud odmítnou, nemůžeme jim evangelium vnucovat, můžeme se za ně tiše modlit a prosit Boha, aby probudil v nich touhu po věčném životě.

Lidé, kteří umírají bez Ježíše Krista, mají většinou těžší umírání. Když je člověk přesvědčen, že pro něho všechno končí chvílí smrti, má před sebou jen nicotu. Hledí do tmy, ve které není žádný paprsek naděje. Beznaděje je hrozná.

Když má člověk nejistotu při pohledu do budoucnosti a tuší, že smrtí vše nekončí, má strach, kterého se nemůže zbavit. Umírat ve strachu je opravdu hrozné. Je nám těchto lidí upřímně líto.

V. Změna životního stylu v rodinách vyžaduje nový způsob péče o umírající. Nenávratně pomíjí doba, kdy žily tři generace spolu pod jednou střechou a střední generace se postarala o své staré rodiče až do poslední chvíle života.

Nepřipravenost příbuzných sloužit umírajícím členům rodiny je dnes aktuální i v křesťanských rodinách. Ani křesťané nejsou na službu umírajícím připraveni. Je to jistě chyba církve.

Stará generace odchází do Domovů důchodců. Kontakt s nejbližší rodinou je většinou jen sporadický. Odborný personál se stará o nemocné po stránce tělesné. Přípravu nemocného na setkání s Bohem a na požehnanou věčnost personál nezajišťuje. Duchovní péči o tyto nemocné musí zajistit rodina, anebo církev. Příbuzní nejsou ve většině případů na poskytování duchovní služby připraveni. Kazatelé slouží jen členům svých sborů, pokud jsou příbuznými informováni. Většina umírajících je tedy bez duchovní péče.

Z toho vyplývá naléhavá potřeba, aby byla zřízena v každé nemocnici služba „duchovní sestry“, která by sloužila nemocným a umírajícím pacientům. Tato sestra by mohla sloužit všem pacientům těch církví, které by se na spolupráci dohodly a sestru společně financovaly. **Závěrem zdůrazňuji**, že záchrana člověka pro království Boží je možná do poslední chvíle, dokud člověk vnímá a je schopen pochopit, že mu Bůh nabízí dar odpuštění a dar věčného života pro zásluhy Ježíše Krista. Dát lidem šanci přijmout dar spásy i v poslední chvíli života, je jistě našim jedinečným posláním.

ThMgr. Stanislav Kaczmarczyk
farář ČCE
Český Těšín